

LA PRIMERA EPISTOLA DEL APOSTOL
SAN PABLO A LOS CORINTIOS

YA'A KUU CARTA HN JA NI
CHAA SAN PABLO APOSTOL
NUU ÑAYIVI ÑUU CORINTO

Sa'an kúta'u

1 Máá-rí kúu Pablo, jíin ñaní-yo Sóstenes. Te ni jata'an iní Dios, ni kana-ya xiní-rí kúu-ri apóstol Jesucristo. ²Káchaa-ri tutu yá'a nuu tíku'ni kándíja nuu Dios, te káxiukú-i iní ñuu Corinto, te a ni kãndundoo-i ni sá'a Jesucristo, te ni kana-ya xiní-í, ná ndúu-i ñayivi ndóo. Te suni káchaa-ri nuu táká ñayivi kákakuñi'in s'ví máá Jíto'o-yo Jesucristo, ndéni ni kuu, chi Jíto'o taká-ni yóo kúu-ya. ³Tu'un luu ío iní jíin tú'un kuaká'nu iní ja kii nuu máá Táa-yo Dios, jíin ja kii nuu máá Jíto'o-yo Jesucristo, ná koo jíin-ró jíná'an-ró.

Ja ní nakuatá'ú Pablo nuu Dios

⁴Nene nákuatá'ú-rí nuu Dios máá-rí ja sikí róo jíná'an-ró, chi tu'un luu ío iní Dios ni ja'a Jesucristo nuu-ro. ⁵Te jíin táká tu'un-ya káka'an-ro, te jíin táká tu'un-ya kájuku'un iní-ro, ni

kukúká-ró ní sá'a-ya. ⁶Suni súan tu'un ni jani ndaa-ri nuu-ro, te a ni kakukútu vá'a iní-ro jíin. ⁷Núsáa te tuká naún kúmani kúti núu-ro já kuá'a máá Espíritu nuu-ro, nini káindatu-ró kivi kenda ndijin Jíto'o-yo Jesucristo. ⁸Te máá-yá, sákútu-yá róo onde ná jínu kivi, náva'a ma koo kuachi-ró kivi kenda Jíto'o-yo Jesucristo. ⁹I'a ndaa kúu Dios, te ni kana-ya xiní-ro náva'a kuní tá'an-ró jíin Sé'e-ya, I'a kúu Jíto'o-yo Jesucristo.

Sikí ja sásin-i máá-i

¹⁰Ñani, onde jíin s'ví máá Jíto'o-yo Jesucristo ká'an nda'ú-ri jíin-ró, ja ñin-ni tu'un ná ká'an taká-ro, te ma sásin-ró máá-ró, chi sua jíin ñin-ni xiní te jíin ñin-ni ja jiní tuni ná yíja va'a iní-ro. ¹¹Ñani máni, ni kastu'ún tá'an Cloé nuu-rí ja kákanaá-ro. ¹²Súan ká'an-ri, chi káka'an ná ñin ná ñin-ró: Ruu, chi jíin Pablo kándii ndija-ri. Te ruu, chi jíin Apolos. Te ruu, chi jíin Cefas.

Te ruu, chi jíin Cristo, áchí-ro. ¹³Te Cristo, síin síin ío-ya náún. Xí ní jil'i Pablo jiká cruz ja sikí róo náún. Xí jíin sí'ví Pablo ni kajanducha-ro náún. ¹⁴Nákuatá'ú-rí nuu Dios ja tú ni ñin-ró ní skuánducha-rí, chi máá-ni Crispo jíin Gayo. ¹⁵Náva'a tú ni ñin-ró ká'an ja jíin sí'ví-rí ni janducha-ro. ¹⁶Te suni ni skuánducha-rí Estéfanos, jíin ñayivi ká'io ve'e-de. Ko tú ná'an-rí te nú ni skuánducha-rí inga-i. ¹⁷Chi nasu ní táj'í Cristo ruu ja skuánducha-rí-i, chi sua ja ná káni-ri tu'un va'a nuu-í. Ko nasu jíin tu'un ndíchí, chi nú súan, te ni jil'i sáni Cristo jiká cruz núu.

Jesús kúu tu'un ndíchí jíin fuerza Dios

¹⁸Te ñayivi náa, chi kájani in-i ja tu'un katachí kúu ndasa ni jil'i-ya jiká cruz. Ko máá-yó, ja á ni kaku-yó, kájani in-i-yo ja fuerza Dios kúu tu'un-ún. ¹⁹Chi súan yóso núu tutú: Ná xnáa-rí tu'un ndíchí ñayivi ndíchí, te ná kasú-ri tu'un júku'un in-i ja ká'an ñayivi kájiní va'a, áchí. ²⁰Ndéchi kuá'an ñayivi ndíchí. Ndéchi kuá'an ñayivi cháa tutu. Ndéchi kuá'an ñayivi kástátá'an kuia yá'a. Nasu ní nduu ñáa tu'un ndíchí ñuyívi yá'a ni sá'a Dios náún. ²¹Chi súan ndíchí ní sá'a Dios, náva'a ñuyívi yá'a jíin tu'un ndíchí jiní máá, ma kúu kunj nuu Dios. Te ja yúan ní jata'an in-i Dios ja jíin tu'un kájani máá-yó, te nama-ya ñayivi kákandíja, va'a kájani in-i sava-de ja tu'un katachí kúu. ²²Te ñayivi judío, chi máni tuni kájikān-i. Te ñayivi ñuu Grecia, chi tu'un ndíchí kándúkú-i. ²³Ko máá-rí, chi kájani-ri

tu'un ndasa ni jil'i Cristo jiká cruz. Te judío, chi kití ndija in-i sá'a tu'un-ún, te ñayivi síin nación, chi kájani in-i ja tu'un katachí kúu. ²⁴Ko ñayivi já á ni kana-ya xiní-í, va'a ñayivi judío, xí ñayivi ñuu Grecia kúu-i, chi kájani in-i ja Cristo kúu máá fuerza Dios jíin máá tu'un ndíchí Dios. ²⁵Chi tu'un ñáa Dios, ndíchí-gá vásá táka ñayivi, te tuchi vitá Dios, ni'in-ga káa vásá táka ñayivi. ²⁶Ñáni, nde'é ndasa ni kana-ya xiní-ro jín'an-ró. Tú kua'a-ro ndíchí jíin tu'un ñuyívi, ni tú kua'a-ro yí'i fuerza, ni tú kua'a-ro kákuu se'le cháa kúñá'nu. ²⁷Chi ni kaji Dios tu'un katachí ío in-i ñuyívi, náva'a koo tuka nuu ñayivi ndíchí sá'a-ya. Te ni kaji-ya ndátíñu vitá ío in-i ñuyívi, náva'a koo tuka nuu ñayivi ní'in. ²⁸Te ni kaji Dios ndatíñu ja tú kúñá'nu in-i ñuyívi, jíin ndátíñu ja kújá'a in-i jíin, onde jíin ndátíñu ja tú naún ío, náva'a ná kasú-ya núu táka ja á ío, ²⁹náva'a ni ñin ñayivi, ma kúu sátéyí-i máa-i koto-i Dios. ³⁰Te ni kanduu-ró sé'e Dios ni sá'a-ya jíin Cristo Jesús. Te onde nuu máá-yá ni kani'in-yo tu'un ndíchí Dios, te ni kendo ndaa-yo, te ni kandundoo-yó, te ni nakuaan-ya yóo. ³¹Núsáa te ná koo nátu'un yóso núu tutú: Nú ñin ñayivi sátéyí-i máa-i, núsáa te ná sátéyí-i máa-i sikí já ní sá'a máa Jító'o-yo, áchí.

Ja tú ní játíñu Pablo tu'un ndíchí ñuyívi

2 Te ruu, ñáni, ná ni ja-ri nuu-ro, ni jani ndaa-ri tu'un sa'í Dios. Chi nasu jíin tu'un yí, ni jíin tu'un ndíchí ní ja-ri. ²Te

ni chaa iní-ri ja má ká'an kuti-rí nuu-ro, chi máni tu'un Jesucristo jíin tú'un ndasa ni jíi-ya jiká cruz. ³Te ná ni nchaa-ri jíin-ró, te kuítá-ri, te yú'ú-ri, te kisi-i ruu. ⁴Te nuu ní jani-ri tu'un nuu-ro, tú ní játíñu-ri tu'un ndíchí nátu'un skándíja chaa ñuyívi, ko ni stá'an-ri nuu-ro ndasa sátiñu máa Espíritu jíin fuerza. ⁵Náva'a tu'un kándíja-ró ná kúndii siki fuerza Dios. Ma kúndii siki tú'un ndíchí káka'an ñayívi. ⁶Ko káka'an ndíchí-yó jíin táká ñayívi ní kayija, ko nasu tú'un ndíchí já ío iní ñuyívi yá'a, ni nasu tú'un ndíchí já káka'an chaa kátát'ú tíñu kuia yá'a, chi chaa yúan naa íi-dé. ⁷Ko káka'an-yo tú'un ndíchí sálí Dios, chi yísá'í núú, chi tu'un ndíchí-ún, ni teta'an Dios onde ná té jukuíñi-ga ñuyívi, náva'a sáñá'nu tu'un-ún yóó. ⁸Chi ni ñin chaa kátát'ú tíñu iní ñuyívi yá'a, tú ní kájiní-de tu'un-ún, chi nú ní kájiní-de tu'un-ún, ma ká'ni kúti-dé Jito'o ñá'nu-yó jiká cruz núú. ⁹Chi nátu'un yóso núú tutú: Tu'un ni sátu'a Dios ja ní'in ñayívi maní jíin-yá, ni nduchi tú ní jiní, ni so'o tú ní jíni so'o, ni tú ní kávi iní añu ñayívi, áchí.

Jíin máa Espíritu ni ní'in-dé tu'un

¹⁰Ko yóó, chi jíin Espíritu ni stá'an Dios tu'un-ún nuu-ro, chi ndí'i nandúkú víi máa Espíritu, vasa yíi xa'an káa tu'un Dios. ¹¹Ndé ñayívi jiní-i ndasa jáni iní inga ñayívi, chi máa añu ñayívi-ún jiní, chi kánde iní-i. Suni súan, tú ni ñin ñayívi jiní-i tu'un jáni iní Dios, chi máa Espíritu Dios jiní. ¹²Ko yóó, nasu modo ja ío iní ñuyívi ní káni'in-yo, chi sua máa Espíritu

ja vái nuu Dios ni chaa nuu-yo, náva'a juku'un iní-yo jíin tú'un ja ní ja'a Dios nuu-yo. ¹³Chi suni siki tú'un-ún káka'an-yo, ko nasu jíin tú'un ja stá'an ñayívi ndíchí, chi sua jíin tú'un ja stá'an máa Espíritu. Te tu'un cuenta Espíritu, stá'an-yo núú ñayívi ní kani'in máa Espíritu. ¹⁴Ko ñayívi yúkú, tú játát'ú-i tu'un já'a máa Espíritu Dios nuu-í, chi jáni iní máa-i ja tú'un katachi kúu. Te ma kúu juku'un kuti iní-i jíin, chi jíin máa Espíritu kúu ja kuní. ¹⁵Chi ñayívi yí'i Espíritu, nándúkú víi-í ndasa káa taká-ni, ko ni ñin chaa ma kuní ndasa káa máa-i. ¹⁶Ndé ñayívi jiní-i ndasa jáni iní máa Jíto'o-yo, náva'a kuu stá'an-i nuu-yá. Ko yóó, a kájani iní máa-yó nátu'un jáni iní Cristo.

Tu'un cha'u-ya-í

3 Ñani, te ruu, tú ní kúu ka'an-ri jíin-ró nátu'un jíin ñayívi yí'i Espíritu, chi sua ni ka'an-ri nátu'un jíin ñayívi jika jíin modo máa-i, xí nátu'un jíin ñayívi sáskuá'a jíin Cristo. ²Ni ja'a-ri leche ni jíi-ró. Tú ní skée-rí róó ndeyu ndáva, chi té kuu-ga kee-ro sáa, suni té kuu-ga kee-ro vína. ³Chi sáni-ga kákuu-ró ñayívi jika jíin modo máa-ró. Chi nini kákukuásún iní-ro, kákanaá-ro, kástátá'an-ró, te nasu ñayívi yúkú, ñayívi jika jíin modo máa-i kákuu-ró náún. ⁴Chi ñin-ró ká'an: Ruu, chi jíin Pablo kándii ndija-ri. Te inga-ro ká'an: Te ruu, chi jíin Apolos. Ja yúan nasu ñayívi yúkú kákuu-ró náún. ⁵Naún chaa kúu Pablo, te naún chaa kúu Apolos núsáa. Chi máni chaa játíñu nuu-ro jíin já ní skándíja róó kákuu-de. Chi

ná iin ná iin-de nī sá'a-de nátu'un nī chaa Jito'o-yo tiñu siki-dé. ⁶Ruū nī chí'i, te Apolos nī jakin nducha, ko Dios nī xndeá. ⁷Núsáá, te ni chaa chí'i, te ni chaa jakin nducha, tú kánúú, chí máá Dios, I'a nī xndeá kúu. ⁸Te chaa chí'i, jín chaa jakin nducha, iin-ni chaa kákuu-de, vasa sñin sñin ni'in-dé ya'u-de ndasa tiñu nī kasá'a-de. ⁹Chī ruū, chaa káchindéé tá'an jín Dios kákuu-ri. Te róó, chí itū Dios kákuu-ró, te ve'e nī jani Dios kákuu-ró.

Tu'un skuá'nu-i siki cimientu ja máa-yá kúu

¹⁰Chī ná nī chaa máá Dios tiñu siki-rí, te ruū, chí nátu'un albañil ndíchí ní jani-ri ja'a. Te inga-de skuá'nu-de nuū. Ko ná iin ná iin-ni ná kóto-i ndasa skuá'nu-ga-i. ¹¹Ni iin ñayivi ma kúu kani-i inga ja'a, chí a kándij iin-ni, te yuán kúu Jesucristo. ¹²Te nú oro, xí plata, xí yúu lúu, xí yúnu, xí ichá, xí tku'lu icha, skuá'nu iin ñayivi núu á kándij ja'a-ún, ¹³chī tiñu sá'a iin iin-i natuu. Chī máá kiví te kenda tu'un-ún. Chī jín nū'un te natuu, chí ñu'un kúu ja kóto ncha ndasa káa tiñu nī sá'a iin iin-i. ¹⁴Te nú tiñu nī skuá'nu-ga iin-i kendoo ni'in, te ni'in-í ya'u-i. ¹⁵Te nú kayu tiñu nī sá'a iin-i, te xnáa-í ya'u-i, ko kaku máa-i, ko nátu'un kaku-i nuū nū'un. ¹⁶Tú kájin-ro ja vé'e ij Dios kákuu-ró, te suni Espíritu Dios ncháá in-ro náún. ¹⁷Te nú iin chaa xnáa-dé ve'e ij ncháá Dios, Dios xnáa-yá chaa-ún, chí ndoo xaḅn ío ve'e ij Dios, te ve'e-ún, kákuu máa-ró jíná'an-ró. ¹⁸Ni iin ñayivi, ma xndá'ú-i máa-i. Nú iin ñayivi

jáni in-i ja kuia yá'a ndíchí-i, ná násama-i máa-i ndutachí-i, náva'a kuu-i ñayivi ndíchí. ¹⁹Chī tu'un ndíchí ío inī ñuyivi yá'a, tu'un katachí kúu jiní Dios. Chī súan yóso núu tutú: Máa-yá, natiin-ya ñayivi ndíchí jín táká maña kásá'a-i, áchí. ²⁰Te inga nuū ká'an: Máa Jíto'o-yo jiní-ya ndasa kájani inī ñayivi ndíchí, ja máni kájani sáni inī-i, áchí. ²¹Núsáá te ma kuá'a-ró tú'un ja ní iin ñayivi sátéyí-i máa-i siki cháa. Chī ndí'i kúu cuenta máa-ró, ²²vasa Pablo, vasa Apolos, vasa Cefas, vasa ñuyivi, vasa ná kúchaku-yo, vasa kue'e kuu-yo, vasa vina, vasa kuia chaa, ndí'i yí'i nda'a máa-ró, ²³te róó káyí-i-ró ndá'a Cristo, te Cristo, nda'a Dios.

Ndasa nī kajika chaa apóstol jín-i

4 Súan ná káni inī taká ñayivi, ja mozo Cristo, jín chaa kándito tu'un sa'í Dios kákuu-ri. ²Te chaa ndíto ndatíñu, chí níni ná kéndoo responsable-de, te skíkuu-de. ³Te ruū, tú sá'a-ri cuenta nú nákuḅndíi-ró rúu, xí nú chaa yúkú kúu ja nákuḅndíi ruū. Ni tú nákuḅndíi-ri máa-rí. ⁴Chī vasa tú jiní-ri ni iin tiñu ñáá nī sá'a-ri, ko nasu ja yuán te nī kendoo ndaa-ri, chí máá Jíto'o-yo kúu I'a jito ncha-ya rúu. ⁵Núsáá te ma kóto ncha-ro ní iin ndatíñu onde jín tiempo, chí onde ná ndíi máá Jíto'o-yo. Chī máa-yá kiñi'in ndijin-ya táká ja yisa'í inī ñuñáa, te nastúu-ya táká ja kájani inī añú-yo. Yuán-na te kuatú'ún Dios ná iin ná iin-i. ⁶Ñáni, ya'á kúu tu'un yátá ká'an-ri siki-rí jín siki Apolos, te kuni-ro, náva'a

jín tú'un-ri ná skuá'a-ró, te ma sjá'a-ga-ro núu já á yóso núu tutú, ni ma sáxixi-ro máa-ró jín ná iin ná iin chaa stá'an. ⁷Chí ndé chaa ni sáná'nu-ga róo. Xí naún náva'a-ró já tú ní játá'ú-ró. Te nú ní játá'ú-ró, te naja kásatéyíi-ró máa-ró nátu'un ja tú ní játá'ú-ró núu. ⁸A ní kanda'a chii-ró. A ní kakukúká-ró. Ni tú níni rúu jíná'an-ri te tá'ú máa-ró tínu jíná'an-ró saq. Te bueno nú ná kúu tá'ú-ró tínu vii, náva'a suni iin núu-ni tá'ú-rí tínu jín-ró jíná'an-ri. ⁹Chí súan jáni iní-ri, ja nátu'un nuu ndí'i-na comedia, te ni kiñi'in ndijín Dios ruu, chaa kakuu apóstol, nátu'un chaa a ni kundaaj ja kúu-de, náva'a nde'é ñuyívi, jín ndájá'a ándávi, jín ñáyivi, nuu-rí jíná'an-i. ¹⁰Chí ja sikí Cristo te kakuu-ri chaa kándatachi, te róo chaa ká'io kájí iní nuu Cristo, te ruu chaa tíkuínu, te róo chaa ni'in, róo chaa jínú'ún, te ruu chaa tú kaxáan. ¹¹Onde vina ñú'ni káji'i-ri soko, te kájichí-ri nducha, kájika víchí-rí, te ni katuji-ri ja kakuun-de ruu, te kákixi tatú-ni-ri, ¹²te kásatiñu ni'in-ri jín ndá'a-rí. Káka'an ndíva'a-i jín-rí, ko káka'an va'a-ri jín-i. Káchindikín-i ruu, ko tú kásá'a-ri cuenta. ¹³Káka'an-i sikí-rí, ko káka'an maní-rí jín-i. Chí nátu'un kuayo iní ñuyívi kakuu-ri, te onde vina káské'ichí-i ruu. ¹⁴Nasu cháa-ri tutu yá'a ja kúka nuu-ro sá'a, chí kána jín-rí nuu-ro nátu'un nuu sé'e-ri ja kúndá'ú iní-ri-i. ¹⁵Chí vasa kánava'a-ró uxí mil chaa ndíto róo nuu Cristo, ko tú kua'a táa-ro ío. Chí jín tú'un va'a te ruu kúu táa-ro núu Cristo Jesús. ¹⁶Ko ká'an ndá'ú-ri jín-ró, ja ná ndáku-ró rúu núsáa.

¹⁷Ja yúan ní táji-rí se'e-ri Timoteo, ja maní-rí jín-i, te jaa-i nuu-ro jíná'an-ró, chí bueno jándatu-i nuu máa Jíto'o-yo. Te máa-i naxndáku-i nuu-ro ndasa modo sá'a-ri nuu Cristo, te ndasa stá'an-ri nuu táka tíku'ni taká lado. ¹⁸Te sava-i, kásáxixi-i máa-i nátu'un kájani iní-i ja má jaa kuti-gá-ri nuu-ro. ¹⁹Ko nú jata'an iní máa Jíto'o-yo, te jaa yachi-ri nuu-ro. Yúan-na te ma sá'a-ri cuenta ndasa ká'an chaa vixi-ún, ko kuni-ri ndé fuerza ndíso-de. ²⁰Chí ñuu nuu tá'ú Dios tínu, nasu máa tú'un sáni-ni kúu, chí ndíso fuerza. ²¹Ndéja kuní-ro, ja jaa-ri nuu-ro jín yúnu xíi, xí jín tú'un ja kúndá'ú iní-ri róo, xí já ká'an vitá-ri jín-ró.

Ja ní kana jín Pablo nuu cháa ni sáténé

5 Te ni kenda ndija tu'un ja iin róo jíka téné. Te chaa-ún, ví'i-gá jíka téné-de nasu já kásá'a ñayívi sán nación, chí ncháka-de ñasí'i táa-de. ²Te naja kásáxixi-ro máa-ró núsáa. Va'a-ga ná ndúku'á iní-ro, te nuu-ro ná cháxio-ró cháa ni sá'a falta-ún ki'in-de. ³Chí ruu, vasa tú kánchaa máa-rí jian, ko nátu'un kánchaa-ri. Chí nátu'un ja á ni sá'a-ri súan, ní kánchaa-ri núu, chí vina náku'ndíi ndija-ri sikí cháa ni sá'a súan. ⁴Vina te nátu'un a ni naketá'an-ró jín-rí. Chí jín sí'ví máa Jíto'o-yo Jesús, te jín fuerza Jíto'o-yo Jesús, ká'an-ri. ⁵Te chaa yúan ná chí'i-yó-de nda'a Satanás náva'a ná kúu tu'un yúku ndíso-de, ko kaku añú-de kiví ndíi máa Jíto'o-yo Jesús. ⁶Tú va'a ja sátéyíi-ró máa-ró. Xí tú kájiní-ro já

ñin tá'ú-ni yujan íá, te jíá ndí'i-ni yujan sá'a náún. ⁷Núsáá te ná skána-ró yújan íá tú'ú-ún, náva'a ná kúu-ró yújan jáá, nátu'un kákúu ndija-ró já tú yí'i yujan íá róó vina. Chì lélu Pascua, ñi jí'i-ya já siki yóó, te máá-yá kúu Cristo. ⁸Násá'a-yó víko-ún núsáá, ko nasu jíin yújan íá tú'ú, ni nasu jíin yújan íá chá'an, xí yújan íá ñáá, chí sua ná kóo káji, te ná kóo ndaa statilá ja tú yí'i yujan íá. ⁹Te jíin carta, a ñi kastu'ún-rí nuu-ro já má kívi nduu-ro jíin ñáyivi kájika téné. ¹⁰Nasu áhí-ri ja má kúu ketá'an-ró jíin ñáyivi kájika téné ío iní ñuyívi yá'a, xí jíin ñáyivi tóó iní, xí jíin ñáyivi kuí'ná, xí jíin ñáyivi káchiñú'ún ndosó, chí nú súan, te jínu ñú'ún já kenda níni-ro iní ñuyívi yá'a núú. ¹¹Chì sua ñi chaa-ri tutu nuu-ro, ja nú ñin chaa ká'an-de ja ñani-yo kúu-de, te jíka téné-de, xí tóó iní-de, xí chíñú'ún-de ndosó, xí ká'an ndiva'a-de, xí ká'vá-de, xí kuí'ná-de, yúan-na te jíin cháa sá'a súan, ma kívi nduu-ro, ni ma kée kúti-ro staa jíin-de. ¹²Chì ndasa kuu nakuxndí-ri siki ñáyivi ká'jin sñin inga siki. Nasu siki ñáyivi ká'jin jíin-ró kúu cuenta máá-ró já nákuñdú-ró-i náún. ¹³Chì máá Dios, nakuxndí-ya siki ñáyivi ká'jin sñin inga siki. Núsáá te chaa ñáá ma'ñú-ró jían, náskúnu-ró-de kí'in-de.

**Tu'un jikín nuu-í siki
tá'an-i nuu justicia**

6 Te nú ñin róó jikín nuu-ro siki ingá tá'an-ró, te naja káchundéé iní-ro ndúkú-ró justicia nuu cháa tú ká'io ndaa. Naja tú

kásánda-ro núu cháa ndoo. ²Xí tú kájiní-ro já ñáyivi ndoo, koto ncha-i ñuyívi náún. Te nú koto ncha máá-ró ñuyívi, naja tú kákanda-ró sá'a-ró justicia siki ñin cuestión lúli-ni núsáá. ³Xí tú kájiní-ro já kóto ncha máá-yó ndájá'a ándívi jíná'an náún. Naga ñi kuu taká ja ío iní ñuyívi yá'a núsáá. ⁴Núsáá te hora ja jínu ñú'ún-ró já kóo justicia siki tíñu ká'io iní ñuyívi, naja ndúkú-ró cháa tú kájatú'ún vá'a tikuní, ja ndúu-de justicia. ⁵Súan ká'an-ri náva'a ná kúka nuu-ro. Núsáá te á tú ndíhí kúti ní ñin-ró, ja kúu koto ncha-de ndé ñani-ro ío ndaa náún. ⁶Chì ñani jíin ñani, kívi koyo-de nuu justicia, vasa tú kákandíja justicia-ún náún. ⁷Súan chí máni kástívi ndíja-ró tíñu, ja káskívi tá'an-ró núu justicia. Á tú va'a-ga ná sá-ro-í sá'a ndiva'a-i jíin-ró, jíin já xndá'ú-i róó. ⁸Chì sasua kásá'a ndiva'a-ró, te káxndá'ú-ro ondé ñani-ro.

Ja tú nani'in tá'u ñáyivi ñáá

⁹Á tú kájiní-ro já ñáyivi tú ío ndaa, ma nani'in tá'u-í ndívi koyo-i iní nuu nuu tá'ú Dios tíñu. Ma xndá'ú-ro máá-ró, chí ni ñáyivi kájika téné, ni ñáyivi káchiñú'ún ndosó, ni ñáyivi káisiiki nchaá tá'an, ni chaa kánda sá'í, ni chaa kákúu xi'ncha, ¹⁰ni ñáyivi kuí'ná, ni ñáyivi tóó iní, ni ñáyivi ká'vá, ni ñáyivi káka'an ndiva'a, ni ñáyivi chísa'í ndatíñu tá'an, ma nani'in tá'u-í ndívi koyo-i iní nuu nuu tá'ú Dios tíñu. ¹¹Te súan kánda sava-ró núú, ko vina, a ñi nakacha-ya róó, a ñi nasánda-ya róó, a ñi káka'ndoo ndaa-ro jíin sí'ví máá Jító'o-yo

Jesús onde jíin Espíritu Dios máá-yó. ¹²Taká tiñu kúu sá'a-ri. Ko tú ndí'i kéndoo va'a. Taká tiñu kúu sá'a-ri, ko tú kuní-ri ja kútiin iin tiñu-ún so'o-ri. ¹³Ió ndeyu já kú'un chíi, te chíi kúu ja kú'un ndeyu, te ndendúu yuán náa sá'a Dios. Ko yiki kúñu-yó, nasu já kuátíñu nuu tú'un téné kúu, chí ja kuátíñu nuu máá Jító'o-yo kúu, te Jító'o-yo játiñu-ya máá yiki kúñu-ún. ¹⁴Te Dios, a ni naschakú-ya Jító'o-yo, te suni súan naschakú-ya yóo jíin fuerza máá-yá. ¹⁵Á tú kájiní-ro já yiki kúñu-ró kúu pedazo Cristo. Núsáá te á kuu ki'in-ri pedazo Cristo te nasá'a-ri pedazo iin ña'an kuáxán. Aa, ma kúu kuti. ¹⁶Á tú kájiní-ro já cháa kétá'an jíin ñá'an kuáxán, iin-na kúu-de jíin-ña, chí súan ká'an: Ndendúu-ún, iin-na kúu, áchí. ¹⁷Ko cháa kétá'an jíin Jító'o-yo, iin-na nuu, kúu-de jíin-yá. ¹⁸Kunu-ró kóto-ró tíñu téné. Chí taká kuachi sá'a cháa, fuera yiki kúñu-de kúu. Ko nú sáténé-de, chí siki yiki kúñu máá-de sá'a-de kuachi. ¹⁹Á tú kájiní-ro já vé'e ií kúu yiki kúñu-ró, te onde nuu Dios ni kenda Espíritu Santo vai ncháá iní-ro. Chí nasu máá-ró xíin máá-ró. ²⁰Chí ya'u ni nakuaan-ya róó. Núsáá te ná nákana jaa-i Dios sá'a-ró jíin yiki kúñu-ró jíin iní jíin añu-ro. Chí máni Dios xíin yuán.

Tu'un tãnda'a jíin tú'un tú ndúsiin

7 Ná ká'an-ga-ri siki taká tu'un ni cháa-ró núu-rí. Va'a-ga kendo cháa nú tú k'é-de ñasí'í. ²Ko kuachi ja ío tu'un téné, ja yuán vá'a-ga ná iin ná iin-de ná kóo ñasí'í máá-de. Te ná iin ná

iin-ña ná kóo yii máá-ña. ³Te cháa kúu yii-ún, ná skíkuu va'a-de jíin ñasí'í-de. Te ñasí'í-ún, suni súan ná skíkuu va'a-ña jíin yíi-ñá. ⁴Ñasí'í, tú kúu tá'ú máá-ña tíñu nuu yiki kúñu-ña, chí yii-ñá. Suni súan cháa kúu yii, tú kúu tá'ú máá-de tíñu nuu yiki kúñu-de, chí ñasí'í-de. ⁵Nú kákuni-ro kakán ta'u ní'in-ró iin tiempo-ni, te nú ío conforme tá'an-ró, te kuu sásá'an-ró máá-ró, te nú túu te túu. Yuán-na te va'a-ga ná náketá'an tuku-ró, nává'a ma kúu koto ncháa Satanás róó siki tú'un téné. ⁶Ko tu'un yá'a ká'an-ri siki permiso, nasu já tá'ú-rí tíñu nuu-ro. ⁷Játa'an iní-ri ja taká cháa ná kóo-de nátu'un káa-ri, ko ná iin ná iin-de ni ní'in-dé ta'u-dé nuu Dios, chí súan ni teta'an-ya-dé. ⁸Súan ká'an-ri jíin cháa kákuu soltero, jíin ñá'an kákendoo ndá'ú, ja vá'a-ga kendo súan-ni jíná'an nátu'un ruu. ⁹Te nú kájiní máá, já má kánda jíin, ná tánda'a. Chí va'a-ga ja tánda'a, nasu já ndúkijí. ¹⁰Ko jíin ñáyivi ní katanda'a, ká'an ni'in-ri, ko nasu ruu chí máá Jító'o-yo ká'an: Ja ñasí'í, ma xndóo-ña yíi-ñá. ¹¹Te nú kenda-ña kuní-ña, ma náta'nda'a-ñá, xí ná nándikín-ña yíi-ñá, Te cháa kúu yii-ún, ma kíni'in-de-ña kí'in-ña. ¹²Te jíin sáva-ga-de ká'an máá-rí, nasu máá Jító'o-yo: Nú iin ñani-yo ncháka-de iin ña'an tú kándíja, te játa'an iní máá-ña kúncháa-ña jíin-de, ma kíni'in-de-ña kí'in-ña. ¹³Te nú iin ña'an ncháka-ña iin cháa tú kándíja, te játa'an iní máá-de kúncháa-de jíin-ña, ma kíni'in-ña-dé kí'in-de. ¹⁴Chí cháa tú kándíja, a ni ndundoo-de sá'a

ñasí'í-de. Te ña'an tú kándíja, a ñi ndundoo-ña sá'a yii-ñá. Chi nú tú súan, te koo chá'án sé'e-ró núú, ko vina a ñi kandundoo-i. ¹⁵Ko nú kuxio cháa tú kándíja-ún kuní-de, ná kúxio-de. Chi ja yúan tú ñni xáan sikí cháa xí ñá'an. Chi sua vindáa vinené ná kúxiukú-yó kuní Dios ja ní kana-ya xiní-yo. ¹⁶Chi ñaún jiní róó, ñasí'í, ja sánaa te kundéé-ró káku yii-ro sá'a-ró, xí róó, cháa kúu yii, ja káku ñasí'í-ro sá'a-ró. ¹⁷Ko nátu'un ñi ja'a Jito'o-yo núu ñin ñin-de, jíin nátu'un ñi kana Dios xiní ñin ñin-de, súan ná káka-de, chi suni súan tá'ú-rí tiñu nuu táká tikuní. ¹⁸Ñi kana-ya xiní ñin cháa ja á ñi xiti ndúu náún. Núsáá te ná kóo-de súan-ni. Ñi kana-ya xiní ñin cháa tú ní xiti ndúu náún. Ma xiti ndúu-de máá-de núsáá. ¹⁹Tu'un xiti ndúu, jíin tú'un tú xiti ndúu, tú ndé játíñu, chi sua ja ná skíkuu va'a-yó tíñu tá'ú Dios. ²⁰Ná ñin ná ñin-de ndasa ñi io hora ñi kana-ya xiní-dé, jíin yúan ná kúndii-de. ²¹Mozo kúu-ró, te ñi kana-ya xiní-ro náún. Ma yú'ú-ro núsáá vii. Ko nú jiní máá-ró ja kúu kenda-ró káka kuu ndicha-ña-ro, kuu nú kuu. ²²Chi nú mozo kúu-de, te ñi kana Jito'o-yo xiní-dé, libre ío-de nuu máá Jito'o-yo. Suni súan jíin cháa jíka kuu ndicha-ña, nú ñi kana-ya xiní-dé, mozo kúu-de nuu Cristo. ²³Chi ya'u ñi nakuaan-ya róó jíná'an-ró. Ma kuátíñu sáni-ró núu cháa núsáá. ²⁴Ñani, ná ñin ná ñin cháa ndasa tíñu ñi kana-ya xiní-dé, súan ná kúndii-de náva'a ná kuátíñu-de nuu Dios. ²⁵Ko sikí ñá'an jáá, tú ní tá'ú máá Jito'o-yo tíñu nuu-rí. Ko ná ká'an-ri ndasa

jáni iní-ri, nátu'un ñin cháa ja ní kundá'ú iní Jito'o-yo-dé, náva'a kundii ndaa-de. ²⁶Vai tundó'o sikí-yo vina. Te ja yúan jáni iní-ri ja vá'a-ga kendo cháa nú kunchaa-ni máá-de súan. ²⁷Ncháka-ró ñasí'í náún. Ma sía-ro-ñá núsáá. Tú ñasí'í-ro náún. Ma kúñukuu iní-ro ñasí'í vii. ²⁸Ko nú tanda'a-ro, nasu kuáchi sá'a-ró. Te nú ña'an jáá ní tanda'a-ñá, nasu kuáchi sá'a-ña. Ko ñayivi yúan, ni'in-í tundó'o iní ñuyivi yá'a. Te tú kuní-ri ja tá'an-ro súan. ²⁹Ñani, tu'un yá'a ká'an-ri chi a ñi nduu kútí tiempo. Vina te cháa ká'io ñasí'í, ná sá'a-de cuenta ja túu-ña ío. ³⁰Te cháa kánde'e, nátu'un tú kánde'e-de. Te cháa kákusiñ iní, nátu'un tú kákusiñ iní-de, te cháa kájaan, nátu'un tú ñaún káñava'a-de, ³¹te cháa kutéñu jíin tíñu ñuyivi yá'a, nátu'un tú kutéñu-de, chi modo ñuyivi yá'a náa-ní. ³²Chi játa'an iní-ri ja má yú'ú-ro. Cháa soltero, jítu iní-de jíin táká tíñu máá Jito'o-yo, ndasa ná kúsiñ iní Jito'o-yo sá'a-de, ³³ko cháa a ñi tanda'a, jítu iní-de jíin táká tíñu ja ío iní ñuyivi, ndasa kusiñ iní ñasí'í-de sá'a-de. ³⁴Suni súan sñin sñin kájani iní ña'an jáá jíin ñá'an á ñi tanda'a. Chi ña'an jáá, jítu iní-ña jíin táká tíñu kuní máá Jito'o-yo, náva'a kendo ndoo yiki kúñu-ña jíin añu-ña kuní-ña. Ko ña'an á ñi tanda'a, jítu iní-ña jíin táká tíñu ío iní ñuyivi, ndasa kusiñ iní yii-ñá sá'a-ña kuní-ña. ³⁵Ko tu'un yá'a ká'an-ri náva'a kendo va'a-ró jíná'an-ró. Nasu yó'o chú'un-ri sukun-ro, ko ñi ka'an-ri náva'a kaka jínú'un-ró, te náva'a nuña-ró kuátíñu kútu-ro núu máá

Jíto'o-yo. ³⁶Te nú ìin cháa jáni inì-de ja tú va'a jíka-de jíin ìin ña'an jáá, chí nú nì ja'a medida kúu, te nú nání sá'a-de, núsáá te ná sá'a-de ndasa kuní-de, nasu kuáchi kúu ná tánda'a-dé jíin-ña. ³⁷Te nú ìin cháa kándij nì'in inì añú-de, te tú nándi'i-de, chí kúu jíto-de máá-de, te nì cháa inì añú-de ja má tñin-de ña'an jáá-ún. Suni va'a-ni sá'a-de. ³⁸Súan ío, te cháa tanda'a jíin-ña, va'a sá'a-de. Te cháa tú tanda'a jíin-ña, va'a-ga sá'a-de. ³⁹Ña'an ní tanda'a, nú nini chakú yii-ñá, yí'i-ña ndá'a-dé. Ko nú a nì jilì yii-ñá, yúan-na te a nì nuña-ña. Te nú kuní máá-ña, te kuu ná nátanda'a-ña jíin ìin cháa kándija nuu máá Jíto'o-yo. ⁴⁰Ko jáni inì-ri ja sñi-gá koo inì-ña nú kunchaa ndá'ú máá-ña súan-ni. Te jáni inì-ri ja súni yí'i Espíritu Dios nuu.

Sikì ndéyu já kájani-i nuu ndoso

8 Bueno. Te sikì ndéyu já kájani-i nuu ndosó, ndaa chí taká-yo kájini-yo yakú. Te jíin tú'un kájini-i-ún kúu ja kásavixi-i máá-i, ko jíin tú'un kúndá'ú inì tá'an kúu ja nákuá'nu-ga-i jíin. ²Nú ìin cháa jáni inì-de ja tú'a va'a-de, núsáá te kuní-ga te kutu'a va'a-de jíin. ³Te nú ìin cháa kúmanì-dé jíin Dios, suni jiní-ya núu cháa-ún. ⁴Sikì ndéyu já kájani-i nuu ndosó, ká'an-ri, chí a kájini-yo já tú ndé játíñu kuti ndosó inì ñuyívi. Chí tú ingá Dios ío, chí máá ìin-ni-ya. ⁵Chí vasa ío kua'a í'a, te ío kua'a jíto'o ja káskúnání máá-i í'a inì andívi xí inì ñuyívi, ⁶ko máá-yo káka'an-yo já máá ìin-ni máá Taa-yo Dios ío. Te onde nuu máá-yá

vai taká ndatíñu te nuu máá-yá játíñu-yo. Suni ìin-ni máá Jíto'o-yo Jesucristo ío. Te máá-yá nì sá'a taká ndatíñu te nì sá'a-ya yóo. ⁷Ko tú ndí'i-i kájini-i tu'un yá'a. Te sava-i a nì kakaan-i jíin ndosó onde sáá. Te nú káyee-í, nátu'un ndeyu ndosó káyee-í, ko vítá inì añú-i, te kúchá'an añú-i sá'a. ⁸Chí nasu jíin ndéyu te kuatú'ún Dios yóo, chí nú tú kee-yo, nasu já yúan te kundá'ú-yo, te nú kee-yo, nasu já yúan te kendo va'a-ga-yo jíin-yá. ⁹Ko vasa nì'in kándij-ro, koto-ró náva'a tú sùngava-ró tá'an-ró, já vítá inì añú-ún, nuu kuáchi. ¹⁰Róo chí cháa jiní kákuu-ró, te nú ìin cháa kuní-de nuu-ro hora ja yée-ro staa iní ve'e ndoso, á tú sánaa te skí-i inì-de, te kivi-de kee túku máá-de ndeyu ndosó-ún sá'a-ró xí túu. ¹¹A nì jilì Cristo ja'a ñani-ro, cháa vítá inì añú-ún, ko ja sikí tú'un tu'a-ró-ún, te nì xnáa-ro-dé. ¹²Súan kásá'a-ró kuáchi nuu ñani-ro, chí ja ú'u-ni chíndee-ró iní añú-de ja vítá, te suni nuu Cristo kásá'a-ró kuáchi. ¹³Ja yúan, te nú ndeyu sá'a ja júngava ìin ñani nuu kuáchi, ma kée kúti-gá-ri kuñu ní káni, náva'a ma sùngava-ri ñani-ri nuu kuáchi.

Sikì já ío derecho cháa apóstol

9 Nasu apóstol kúu-ri náún. Á tú jíka kuu ndicha-na-ri. Á tú ní jiní-ri nuu máá Jíto'o-yo Jesús. Nasu róo kákuu tiñu nì sá'a-ri nuu máá Jíto'o-yo náún. ²Nú tú kúu-ri apóstol nuu sáva-ga cháa, ko nuu-ro chí kúu ndija-ri. Chí róo kákuu tuni-ri ja ndíso-ri tiñu apóstol nuu máá Jíto'o-yo. ³Ya'á kúu tu'un ká'an-ri ja náma-ri máá-ri

nuu cháa káxdichí ruu: ⁴Á tú ká'io derecho-ri kee-rí ko'lo-ri. ⁵Á tú ká'io derecho-ri kunchaka-ri ñasí'í kándíja, nátu'un kánchaka sava-ga apóstol, jíin Cefas, jíin cháa kákuu ñani máá Jító'o-yo. ⁶Xí máá ñin-ni ruu jíin Bernabé, tú ká'io derecho-ri ja tú sátiñu-ga-ri náún. ⁷Ndé soldado kájatá'an, te yée-dé cuenta máa-de. Ndé cháa jítu uva, te tú yée-dé nde'e-í. Xí ío cháa skée-dé vaca-de, te tú jí'i-de leche-ti. ⁸Nátu'un ká'an cháa yúkú, ká'an-ri náún. Á nasu sáni tu'un yá'a ká'an ley. ⁹Chí nuu ley ja ní chaa Moisés, yóso: Mā chú'un-ró ñúnu yú'u xndikí kíti jíkó, áchí. Á sikí xndikí ká'an Dios xí túu. ¹⁰Xí máni sikí yóó ká'an tu'un-ún náún. Jandáa ja sikí yóó yóso. Chí kuní-ya já ná kúñukuu iní cháa jítu, ni'ín-dé, te cháa jíkó, ná kúñukuu iní-de kee-dé. ¹¹Nú ní kajakín-ri tu'un Espiritu iní-ro, te stútú-rí ja kúchaku-ri nuu-ro, kuachi xaan kúu náún. ¹²Nú sava cháa ío derecho-de kájkán-de súan nuu-ro, á tú va'a-ga kakān máa-rí. Ko tú ní kákuñ-ri kuatíñu-ri derecho-ri, chí sua kándo'o-ri te ní'ín-rí náva'a tú u'u kaka tu'un Cristo sá'a-ri. ¹³Á tú kájiní-ro já cháa kásatiñu iní ve'e ii, iní ve'e ii-ún kenda ja káichaku-de. Te cháa kájatíñu onde nuu altar, sikí altar-ún káichaku ta'an-de. ¹⁴Suni súan ní tá'ú tíñu Jító'o-yo já sikí tú'un va'a ná kúchaku cháa kájani tu'un va'a. ¹⁵Ko ruu, tú ñaún ní jikán-ri ni ñin súan. Ni nasu cháa-ri tu'un yá'a ja ná kuá'a-ró núu-rí vina. Chí va'a-ga ná kúu-ri, nasu ja kasú ñin cháa nuu-rí ja sátéyí-rí máa-rí jíin tíñu yá'a. ¹⁶Vasa

jáni-ri tu'un va'a, ja yúan má kúu sátéyí-rí máa-rí, chí níni skíkuu-ri sá'a-ya. Chí koo tundó'o sikí-rí, nú tú kani-ri tu'un va'a. ¹⁷Te nú jíin gusto máa-rí sá'a-ri súan, yúan te ni'ín-rí ya'u-ri. Te vasa tú játa'an iní-ri, ko ní chaa-ya tíñu sikí-rí, te responsable-ri kúu. ¹⁸Ndéja kúu ya'u-ri núsáa. Ja ná káka kuu-ri kani-ri tu'un va'a Cristo, ni tú níni yá'u-ri, ni tú jikán-ri derecho-ri sikí tú'un va'a. ¹⁹Ja yúan, vasa tú ñaún cháa tíin so'lo-ri, játiñu-ri nuu táká-ni, náva'a skándíja-ga-ri ñayivi. ²⁰Nátu'un judío násá'a-ri máa-rí nuu cháa judío, náva'a kundée-rí skándíja-ri cháa judío. Te nátu'un cháa yí'i nda'a ley, násá'a-ri máa-rí nuu cháa yí'i nda'a ley, vasa tú yí'i-ri nda'a ley, náva'a skándíja-ri cháa yí'i nda'a ley. ²¹Ko nuu cháa tú káandatu nuu ley, suni súan nátu'un tú jándatu-ri nuu ley násá'a-ri máa-rí nuu-dé, náva'a kundée-rí skándíja-ri cháa tú káandatu nuu ley, vasa ncháa ley Dios jíin-rí chí yí'i-ri nda'a ley Cristo. ²²Te nuu cháa vitá iní, násá'a vitá-ri máa-rí, náva'a skándíja-ri cháa vitá iní-ún. Súan taká-ni modo násá'a-ri máa-rí nuu táká cháa, náva'a kundée-rí nama-ri sava-de. ²³Te ja sikí tú'un va'a kúu ja sá'a ndí'i-ri súan, náva'a ruu, suni ná ní'ín-rí ta'u-rí ja kenda yúan. ²⁴Á tú kájiní-ro já cháa kájinu carrera, chí ndí'i-de kájinu ndija-de, ko ñin-ni-de kundée-de ní'ín-dé premio-de. Suni súan ndúkú ndée-ró kúnu-ró, náva'a ni'ín-ro premio-ro. ²⁵Te taká cháa káisíki, jíto va'a ná'an-de máa-de. Te cháa-ún, súan kásá'a ndija-de,

náva'a ni'in-dé iin premio ja kútú'ú. Ko yóo chi ni'in-yo premio ja má kútú'ú kúti. ²⁶Núsáa te modo súan, ndúkú ndéé-rí jínu-ri, tú jínu sáni-ri. Modo súan kájatá'an-ri, tú skée íu-rí. ²⁷Chi sua tiiin ni'in-ri máá-rí, te já'a-ri máá-rí, náva'a ma cháxio-ya rúu, vasa a ni jani-ri tu'un nuu sáva-ga chaá.

Sikí já káchiñú'un-i ndoso

10 Náni, kuní-ri ja ná júku'un iní-ro ndasa ni ka'iin ndiyi táa-yo núu vikó nu'un, te ni kaja'a taká-de nuu mar. ²Te taká-de, ni kajanducha-dé nuu vikó nu'un jíin nuu mar. Chi taká-de, ni ka'ndik'in-de Moisés. ³Te taká-de, ni kayee-dé ndeyu ní ja'a máá-yá. ⁴Te taká-de, ni kaji'i-de iin-ni nducha ní ja'a-ya. Chi ni kaji'i-de nducha ní kenda chijí kava ní sá'a-ya. Te kava-ún, ni ndik'in yata-dé, chi kava-ún kúu nátu'un Cristo. ⁵Ko tú ní kúsi iní Dios jíin kuá'a-dé. Ja sikí yúan kúu ja ní xnáa-yá-de onde nuu nú'un té'é. ⁶Taká tu'un yá'a kúu iin modo náva'a koto nchaá máá-yó, te ma ndío ñáa iní-yo nátu'un ni kándío ñáa iní chaá-ún. ⁷Ma chíñú'un-ró ndosó jíná'an-ró nátu'un ni kasá'a sava máá cháa-ún. Chi súan yóso núu tutú: Ni kajungoo ñayivi ní kayee-i ni kaji'i-i te ni kándukuiñi-i ni kajita já'a-i, áchi. ⁸Ni ma káka kuáxán-yó nátu'un ni kajika kuáxán sáva máá cháa-ún, te ni kaji'i oko uní mil-de ja iin kivi-ní. ⁹Ni ma kóto nchaá-yo Jító'o-yo Jesucristo nátu'un sava máá cháa-ún ja ní kajito nchaá-de-ya, te ni kaji'i-de ní sá'a koo. ¹⁰Ni ma kútuku iní-yo

nátu'un ni kácutuku iní sava-de, te ni kaji'i-de ni sá'a iin kue'e xaán já ní ja'a-ya. ¹¹Te modo-ún, ni kuu náva'a koto nchaá máá-yó. Te ja yúan, yóso-ún núu tutú vai nuu yóo, chaá kuní ndasa kuand'i ñuyivi. ¹²Nú iin chaá jáni iní-de ja kúndii ni'in-de, ná kóto va'a-de máá-de, náva'a tú ndua-de núsáa. ¹³Iin-ni jító nchaá ja'ú róo, onde jíin táka ñayivi. Ko bueno skíkuu Dios, te máá hora jító nchaá ja'ú róo, kuña-ya íchi kéndá-ró, náva'a kundéé-ró kéndá-ró. Súan te ma kuá'a-ya tú'un ja kóto nchaá-ga róo, ja má kánda-ga-ro. ¹⁴Náni máni. Kunu-ró kóto-ró ndosó núsáa. Ma chíñú'un-ró. ¹⁵Nátu'un jíin cháa ío káji xiní, súan ká'an-ri jíin-ró. Kani iní máá-ró naún tu'un ká'an-ri. ¹⁶Vaso ii, já ní kasá'a ii-yo, nasu taká-yo káji'i ká'nu-yo niñi Cristo náún. Te staa já ní kasákuáchi-yó, nasu taká-yo kayee ká'nu-yo yíki kúñu Cristo náún. ¹⁷Chi iin-ni staa-ún ío. Súan yóo, tini-yo kákuu-yó iin-ni ñayivi, chi taká-yo kayee ká'nu-yó iin-ni staa-ún. ¹⁸Nde'é ndasa kásá'a chaá Israel. Chaá kayee kiti já kásoko-dé nuu-yá, nasu kayee ká'nu-de nuu altar náún. ¹⁹Naún áchi-ri núsáa. Játíñu ndoso náún, xí játíñu ndeyu iin nuu ndosó náún. ²⁰Túu, chi ndeyu kásoko cháa sñin nación, nuu tachí kásoko-dé, nasu núu Dios. Te tú kuní-ri ja kétá'an ká'nu-ró jíin tachí. ²¹Ma kúu ko'o-ró iní vaso máá Jító'o-yo, te suni ko'o-ró iní vaso tachí. Ma kúu kee ká'nu-ró núu mesa máá Jító'o-yo, te kee-ro núu mesa tachí. ²²Xí kuní-yo kúkuñi iní Jító'o-yo sá'a-yó náún. Ni'in-ga-yo

vásá máá-yá náún. ²³Taká-ni tiñu kúu sá'a-ri, ko tú ndí'i kéndoo luu. Taká-ni kúu sá'a-ri, ko tú ndí'i skuá'nu tá'an. ²⁴Ni iin cháa, ma ndúkú-de sá'a-de ja vá'a máá-de, chi ja vá'a inga ñani tá'an-de ná sá'a-de. ²⁵Ndí'i-ni ndeyu núyá'u, kee-ro jíná'an-ró. Te nú kíyú'ú iní-ro, ma kaká tu'ún kúti-ro ndé onde vai-ún. ²⁶Chí máá Jító'o-yo xíin núyívi jíin taká ndatiñu ío iní, áchí. ²⁷Te nú iin cháa tú kándíja, te kana-de xini-ro kée-ro jíin-de, te nú suni kuní-ro kí'in-ro, núsáá te kee-ro taká ja káni-de nuu-ro. Te nú kíyú'ú iní-ro, ma kaká tu'ún kúti-ro ndé onde vai-ún. ²⁸Ko nú kastu'ún iin cháa nuu-ro: Kundatu, chi ya'á ja ní kandij nuu ndosó kúu, achi-de. Yúan-na te ma kée-ro, ja kuáchi cháa ni kastu'ún-ún jíin kuáchi ja kíyú'ú iní-de. ²⁹Siki já kíyú'ú iní ká'an-ri. Ko nasu já siki róó, chí siki já ingá cháa. Te nú kíyú'ú iní inga cháa, naja kóto nchaá-de ruu ndasa jíka kuu ndichá-na-ri núsáá. ³⁰Te nú ruu xna'an-ga nákuatá'ú-rí te yée-rí, naja káka'an ndiva'a-de siki-rí siki ndéyu ja ní jikan ta'u-rí ja'a-ún.

³¹Núsáá te vasa ná kée-ro, vasa ná kó'o-ró, vasa ná sátiñu-ró, ko modo ja ná nákana jaa-i Dios ná sá'a-ró.

³²Koto-ró náva'a ma skívi-ró cháa judío, ni cháa siin nación, ni tiku'ni Dios, nuu kuáchi. ³³Suni súan ruu jíin taká tiñu sá'a-ri, kuní-ri ja ná kúsií iní taká cháa. Tú jítu iní-ri ja sá'a-ri ja vá'a máá-rí, chí kuní-ri sá'a-ri ja vá'a sava-ga cháa, náva'a kaku-de jíná'an-de.

11 Ná ndáku-ró rúu jíná'an-ró, suni nátu'un ndáku máá-rí Cristo.

Ja ná kúndasu xini ñásí'í

²Bueno kánuku'un iní-ro rúu. Te ká'íin nì'in-ró jíin taká tiñu nì tá'ú-rí nuu-ro, jíin modo ja ní stá'an-ri nuu-ro. ³Ko kuní-ri ja ná kuní-ro jíná'an-ró ja Cristo kúu-ya xini taká cháa. Te cháa kúu-de xini ñásí'í. Te Dios kúu-ya xini Cristo. ⁴Taká cháa ja ndasú xini-dé te jikán ta'u-dé xí jáni-de tu'un, já'a-de tuka nuu xini-dé. ⁵Ko taká ñásí'í, nú tú ndasú xini-ñá te kakan ta'u-ñá xí káni-ña tú'un, já'a-ña tuka nuu xini-ñá, chí iin-ni kúu nú seté xini-ñá. ⁶Chí nú ñásí'í, tú jasú-ña xini-ñá, ná seté-ña núsáá. Te nú kúka nuu-ñá seté-ña, xí xíti-ñá ixi-ñá, ná kasú-ña núsáá. ⁷Chí cháa, ma kúu kasu-de xini-dé, chí muestra luu Dios kúu-de. Ko ñásí'í, chí stá'an-ña ndasa luu káa iní yii-ñá. ⁸Chí tú ní sáva'a-ya cháa jíin yíki ñásí'í, chí sua ñásí'í jíin yíki cháa. ⁹Chí tú ní kúva'a cháa ja kuatíñu-de nuu ñásí'í, chí sua ni kuvá'a ñásí'í ja siki cháa. ¹⁰Ja siki taká ndajá'a ándívi te níni kundasu xini ñásí'í. ¹¹Chí nuu máá Jító'o-yo tú sá'a-ya cuenta ndéja kúu ja yíi, te ndéja kúu ja sí'í, chí nú túu iin, te ma kóo inga. ¹²Chí nátu'un nì sáva'a-ya ñásí'í jíin yíki cháa, te vina kúva'a cháa chí ñásí'í, ko Dios kúu I'a sáva'a taká-ni. ¹³Kani iní máá-ró jíná'an-ró, á ío va'a ja tú kundasu xini ñásí'í te kakan ta'u-ñá nuu Dios. ¹⁴Nasu máá núyívi stá'an nuu-ro, já tú luu jíto cháa jíin íxi-dé, nú ná kée náún. ¹⁵Ko nú ñásí'í, te sí'a-ña íxi-ñá kee máá, luu jíto-ña jíin, chí ixi-ún, nì ja'a-ya núu-ñá kundasu xini-ñá. ¹⁶Ko nú iin cháa

kuní-de kutíxín-de jíin tú'un yá'a, ko yóó tú ká'io costumbre-yo súan, ni tikuní Dios.

Sikí xíni máá Jíto'o-yo

¹⁷Tá'ú ní'in-ri inga tiñu yá'a nuu-ro, ja tú kúsiñ iní-ri jíin-ró, chí tú kándutútú-ró já sá'a va'a-ga-ro, chí sasua náá-ga kásá'a-ró. ¹⁸Yá'á ká'an-ri xna'an-ga. Ní jini tu'un-ri ja kásásiin-ró máá-ró, máá hora kákutútú-ró. Te yaku kándija-ri. ¹⁹Chí níni koo ñayivi sásiin ma'ñú-ró, náva'a kuní-ro ndé ñayivi kándija va'a ma'ñú-ró. ²⁰Te nú iin-ni nuu kándutútú-ró, nasu já kúxíni-ró cuenta máá Jíto'o-yo kúu-ún núsáá. ²¹Chí ná iin ná iin-ró, máni kanduu-ro núu ingá-de xna'an-ga káakuní-ro. Te iin-ró jí'i-ro sóko, te inga-ro nájini-ró. ²²Á tú kánavá'a-ró vé'e nuu kée-ro kó'o-ró náún. Xí kásájá'a iní-ro núu tikuní Dios. Te cháa tú ñáún káindá'a-de, kákuka nuu-dé kásá'a-ró xí túu. Ndasa ka'an-ri jíin-ró jíná'an-ró. Kúsiñ iní-ri jíin-ró xí túu. Jíin tú'un yá'a tú kúsiñ kúti iní-ri jíin-ró. ²³Chí tu'un yá'a ní kutu'a-ri nuu máá Jíto'o-yo. Te suni ya'á ní stá'an-ri nuu-ro jíná'an-ró. Chí máá ákuáa já ní kanastúu-de Jíto'o-yo Jesús, ní ki'in-ya stáa. ²⁴Te ní jikan ta'u-yá. Te ní sakuáchí-yá. Te ní ka'an-ya: Ki'in te kee-ro jíná'an-ró, chí ya'á kúu yiki kúñu-ri, te ja sikí róó ní kukuáchí. Súan sá'a-ró te ná núku'un iní-ro rúu. Achí-ya. ²⁵Suni súan ní ki'in-ya vaso, nuu ní ndí'i ní kuxíni-ya. Te ní ka'an-ya: Vaso yá'a kúu contrato jáá já ní sá'a-ri jíin niñí-rí. Te taká vuelta nú káji'i-ró, te súan sá'a-ró náva'a ná

núku'un iní-ro rúu. Achí-ya. ²⁶Chí taká vuelta ja káyee-ro stáa yá'a te káji'i-ró iní vaso yá'a, kivi ní jí'i máá Jíto'o-yo kúu ja kákastu'ún-ró ondé kivi ncháa-ya. ²⁷Te nú iin cháa kee-dé staa yá'a, xí kó'o-de iní vaso Jíto'o-yo yá'a, te nú tú jíñú'ún sá'a-de, te koo kuachi-de nuu yiki kúñu máá Jíto'o-yo jíin núu niñí-yá. ²⁸Ná iin ná iin cháa, ná nándúkú víi-dé sikí máá-de núsáá. Yúan-na te kee-dé staa-ún te ko'o-de iní vaso-ún. ²⁹Te nú iin cháa tú jíni-de ja kúu yiki kúñu-ya, cháa-ún chí ndonda kuachi sikí-dé nú ko'o-de kee-dé. ³⁰Ja yúan ío kua'a cháa káku'u, jíin cháa vitá iní, ká'jin ma'ñú-ró jíná'an-ró. Te ní kaji'i yaku-de. ³¹Ko nú nandúkú víi-yo sikí máá-yó, te ma ndóna kuachi sikí-yo. ³²Ko nú a ní ndonda kuachi sikí-yo, máá Jíto'o-yo xndó'o-ya yóó, náva'a tú ta'nu ndatu-yo jíin ñayivi ñuyívi. ³³Ñáni máni, ja yúan nú kándutútú-ró káyee-ro, te kundatu tá'an-ró. ³⁴Te nú iin cháa jí'i-de sóko, ná kée-dé ve'e-de, náva'a tú ndonda kuachi sikí-ro hora kándutútú-ró. Te sava-ga tiñu sánda-ri ondé ná jáa-ri.

Sikí tá'u já vái nuu Espiritu

12 Náni, sikí taká ta'u já vái nuu Espiritu, kuní-ri ja ná júku'un iní-ro jíin. ²A káiná'an-ró já ná ní kakuu-ró cháa tú kákandija, te ní káindikín-ro yatá ndosó ñí'ín núú, ndasa ní kakuu iní máá-ró núú. ³Ja yúan kástu'ún-rí nuu-ro já tú ní iin cháa kuu ka'an tásí-de sikí Jesús, nú a yí'i-de Espiritu Dios. Te tú ní iin-de kuu ka'an-de: Jíto'o-ri kúu Jesús, nú tú yí'i-de Espiritu Santo.

⁴Chì s̄in s̄in ta'u ní saka-yá, ko suni ñin-ni máá Espiritu kúu. ⁵Te s̄in s̄in tiñu ñi chaa-ya sikí-yo, ko ñin-ni máá Jító'o-yo kúu. ⁶Te s̄in s̄in modo kásatiñu-yó, ko suni máá Dios kúu l'a sá'a taká tiñu jíin taká-yo. ⁷Ko ná ñin ná ñin-de, ñi ja'a-ya tú'un Espiritu nuu-dé náva'a ná skuá'nu tá'an-de. ⁸Chì onde jíin máá Espiritu ñi ja'a ndija-ya tú'un ka'an ndíchí ñin-de. Te suni onde jíin máá Espiritu ñi ja'a-ya tú'un ja júku'un ñi inga-de. ⁹Te nuu ingá-de, suni jíin máá Espiritu ñi ja'a-ya já ná kándija va'a-de. Te suni jíin máá Espiritu nuu ingá-de ja ná sá'a-de tana. ¹⁰Te nuu ingá-de ja ná sá'a-de taká tiñu ñá'nu. Te nuu ingá-de, ja ná káni-de tu'un. Te nuu ingá-de, ja ná nándúkú víi-dé sikí taká ja vá'a ja ú'u. Te nuu ingá-de ja ná ká'an-de tiní yu'u. Te nuu ingá-de ja ná násama-de tu'un s̄in yu'u. ¹¹Ko taká tiñu yá'a sá'a suni máá ñin-ni máá Espiritu. S̄in s̄in sáka-yá nuu ñin ñin-de, ndasa játa'an ñi máá-yá. ¹²Chì nátu'un yiki kúñu ñin-ni kúu, te ñáva'a kua'a pedazo, te taká pedazo-ún, vasa kua'a, ko ñin-ni yiki kúñu kúu, suni súan kúu Cristo. ¹³Chì jíin ñin-ni máá Espiritu ñi kajanducha taká-yo, náva'a nduu-yó ñin-ña ñayivi, vasa judío xí ñáyivi nuu Grecia, vasa chaa kúu mozo xí cháa jáka kuu ndicha-ña. Ko taká-ni-de, ñi kani'in-dé ñin-ni máá Espiritu ñi sá'a-ya. ¹⁴Ko yiki kúñu, nasu ñin pedazo-ni kúu, chì sua ndíso kua'a. ¹⁵Chì nú ja'a ká'an: Nasu yiki kúñu xín rúu, chì tú kúu-ri nda'a, achì. Te vasa súan ká'an, ko máá yiki kúñu xín ná'ín. ¹⁶Te nú so'o ká'an: Nasu yiki

kúñu xín rúu, chì tú kúu-ri nduchi, achì. Te vasa súan ká'an, ko máá yiki kúñu xín ná'ín. ¹⁷Nú ndi'i yiki kúñu ní kuu nduchi, ndasa kuni so'o núu. Nú ndi'i ní kuu so'o, ndasa kuaan xiko núu. ¹⁸Vina te ñi jini-yo ndasa ñi jata'an ñi máá Dios te ñi chaa-ya taká pedazo-ún ná ñin ná ñin jiká yiki kúñu. ¹⁹Chì nú taká-ni ní kakuu ñin-ni pedazo-ún, ndasa koo máá yiki kúñu núu. ²⁰Ko vina chì kua'a ndija pedazo ío, ko máá ñin-ni yiki kúñu núu. ²¹Ni ma kúu ka'an nduchi jíin ndá'a: Tú jínu ñú'ún-rí róó. Suni súan ni ma kúu ka'an xini jíin já'a: Tú jínu ñú'ún-rí róó. ²²Chì sua kánúú taká pedazo nditiin ta'an jíin yiki kúñu, vasa vitá-ga jito. ²³Te taká pedazo yiki kúñu ja jáni ñi-yo já tú jínú'ún jito, suu yuán ñúkuún xa'an-gá jasú-yo núu. Te ja tú luu kájito-ún jiní-yo, luu-ga kájasu-yo núu. ²⁴Te pedazo ja lúu kájito-ún jiní-yo, tú níni kúndasu nuu. Chì máá Dios, súan ñi chutá'an-ya yiki kúñu-ún, te jínú'ún-gá ñi skéndo-yo já tú luu jito-ún, ²⁵náva'a tú sásin pedazo yiki kúñu-ún máá, chi taká pedazo-ún, sua ñin núu ná koto va'a tá'an. ²⁶Chì nú ñin-ni pedazo jatú, taká-ni pedazo ñin jínu-ni kájatú. Te nú ñin-ni pedazo jito luu, taká-ni pedazo ñin ká'nu-ni kákusiñ iní. ²⁷Te róó, modo súan kákúu-ró yiki kúñu Cristo. Te pedazo-ya-ún kákúu ñin ñin-ró. ²⁸Te súan ñi jani máá Dios chaa kuatiñu nuu tiku'ni: Ja ñin, apóstol, ja úu, chaa kájani tu'un, ja uní, chaa kástá'an tu'un, yúan-na te chaa kásá'a tiñu ñá'nu, yúan-na te chaa kásá'a tana, te vasa cháa chindéé tá'an, jíin cháa

kátá'ú tñu, jín cháa ká'an tiní yu'u. ²⁹Taká-de kákuu apóstol náún. Taká-de kájani tu'un náún. Taká-de kástá'an náún. Taká-de kásá'a tiñu ñá'nu náún. ³⁰Taká-de kájiní-de sá'a-de tana sá'a-ya náún. Taká-de káka'an-de tiní yu'u náún. Taká-de kánasama-de tu'un sñin yu'u náún. ³¹Ko ná kuítú iní-ro ndúkú-ró tá'u vá'a-ga kuá'a-ya núu-ro jíná'an-ró. Ko ío inga modo va'a xaan-gá, ná stá'an-ri nuu-ro jíná'an-ró.

Tu'un kúndá'ú iní tá'an

13 Te nú ruu, vasa ká'an-ri nátu'un káka'an cháa xí ndájá'a ándíví, te nú tú kúndá'ú iní-ri-i, te kúu-ri nátu'un iin kaa ja ndáxín káxín xí iin platillo ja sáña. ²Te vasa jáni-ri tu'un sá'a-ya, te júku'un ndí'i iní-ri taká tu'un sa'í jín taká tu'un ndíchí, te vasa kándija téyí-ri ja kúu skuío káni-ri yuku, te nú tú kúndá'ú iní-ri-i, tú na tiñu-ri. ³Te vasa ná sáka ndí'i-ri taká ndatñu-ri kee ñáyivi ndá'ú, te vasa ná kuá'a-ri yiki kúñu-ri kayu, te nú tú kúndá'ú iní-ri-i, tú na ya'u-ri ío. ⁴Tu'un kúndá'ú iní, ndíso paciencia, te ndíso tu'un kúmani iní. Tu'un kúndá'ú iní, tú ndíso tu'un kuásún iní. Tu'un kúndá'ú iní, tú sávixi máa, ni tú sátéyí máa. ⁵Tú ká'an ndíva'a. Tú ndúkú já kúu máa. Tú kití iní. Tú chú'un iní. ⁶Tú ndúvatú iní, chí sua kúsi iní jín tñu ká'io ndaa. ⁷Ndí'i kándéé iní. Ndí'i kándija. Ndí'i ñúkuu iní. Ndí'i kánda. ⁸Taká tu'un kájani-yó, chí naa, te taká yu'u chí ndí'i, te tu'un ndíchí, chí taká kuxio, ko tu'un kúndá'ú iní, ma náa kúti. ⁹Chí yaku-ni tu'un kájiní-yo, te yaku-ni

tu'un kájani-yó, ¹⁰ko onde ná cháa máa tú'un ni yija va'a, yúan-na te kuxio yaku-ni ja kájiní-yo-ún ki'in. ¹¹Ná ni kuu-ri suchí yíkín, te ni ka'an yíkín-rí núú, te ni jani iní-ri nátu'un suchí yíkín. Ko nuu ní kuu-ri cháa ñá'nu, te ni chaxio-ri taká ja ní sá'a-ri ná lúlí-ri-ún kua'an. ¹²Te vina kánde'é-yó nátu'un jín espejo ja káxkí'vi, ko kúkuéé-ga te kuní ndijin-yo nátu'un jín núu tá'an-yó. Te vina chí yaku-ni jiní-ri, ko kúkuéé-ga te kuní ndí'i-ri nátu'un jiní káji-yá ruu. ¹³Te vina ío uní tu'un játñu ni'in, tu'un kándija va'a, tu'un káñukuu iní, jín tú'un kúndá'ú iní. Ko máa tú'un kúndá'ú iní, kánúú xaan-ga vásá úu-ga-ún.

Sikí já káka'an-i sñin yu'u

14 Ndúkú ndéé-ró jín tú'un kúndá'ú iní tá'an, te kuítú iní-ro ndúkú-ró taká ta'u já'a Espíritu, ko kánúú-gá ja káni-ró tú'un. ²Chí cháa ká'an-de sñin yu'u, jín Dios ká'an-de, nasu jín ñáyivi, chí tú ní iin cháa júku'un iní naún ká'an-de, chí jín Espíritu ká'an-de tu'un sa'í. ³Ko cháa jáni tu'un, jín ñáyivi ká'an-de, chí skuá'nu-de ñáyivi-ún, te ká'an ká'nu-de, te ká'an ndéé-de jín-i. ⁴Cháa ká'an sñin yu'u, skuá'nu-de máa-de, ko cháa jáni tu'un, chí tiku'ni skuá'nu-ga-de. ⁵Játa'an iní-ri ja taká-ro ná kúu ka'an-ro sñin yu'u, ko kánúú-gá ja káni-ró tú'un, chí ñá'nu-ga cháa jáni tu'un vásá cháa ká'an sñin yu'u, te nú tú násama-de tu'un-ún, náva'a kua'nu-ga tiku'ni sá'a-de jín. ⁶Náni, vina te nú ja-ri nuu-ro te ka'an-ri sñin yu'u jín-ró, naún tiñu ni'in já kúu róó, nú tú ka'an-ri iin tu'un ni

kenda ndijin, xí ñin tu'un ndíchí, xí ñin tu'un stá'an-ri. ⁷Ió ndija ndatñu kándaa tí'úú já kásá'a ndusu, nátu'un xkuili xí guitarra. Te nú tú sñin sñin nota ndé'e, ndasa kuni-yo ndé yaa jíku-de jíin xkuili, xí jíin guitarra-ún. ⁸Te nú corneta tú ndé'e kájí, te ndé chaa sátu'a-de máa-de ja kuatá'an-de núsáa. ⁹Suni súan róo jíná'an-ró, nú ká'an-ro sñin yu'u, te nú tú kájí ká'an tu'un-ún, te ndasa juku'un ini-i naún tu'un ká'an-ro núsáa, chi kuachi tisi'ví-ró stí'ví-ró. ¹⁰Kua'a núu yú'u ío ini ñuyívi ná sá'a-yó cuenta, te taká júku'un ini chaa jiní. ¹¹Nú ruu tú júku'un ini-ri yu'u ká'an ñin chaa, te kúu-ri chaa jíká núu cháa ká'an-ún. Te chaa ká'an-ún, suni kúu-de chaa jíká núu-rí. ¹²Suni súan róo ja á kájítú ini-ro ní'in-ro tá'u Espiritu, ná ndúkú ndéé-ró náva'a skuá'nu va'a-ró tíku'ni jíin. ¹³Ja yúán nú ká'an ñin chaa sñin yu'u, ná kakán ta'u-dé nuu-yá náva'a kuu nasama-de tu'un. ¹⁴Chi nú ruu kakán ta'u-rí jíin tú'un sñin yu'u, ini añú-ri kúu ja jikán ta'u, ko nú tú júku'un kuti ini-ri, tú na tiñu. ¹⁵Ndasa sá'a-ri núsáa. Ná kakán ta'u-rí ini añú-ri, ko suni ná kakán ta'u-rí jíin tú'un júku'un ini. Ná káta-ri ini añú-ri, ko suni ná káta-ri jíin tú'un júku'un ini. ¹⁶Chi nú máni tu'un jiní máa-ró jíin añú-ro nákuatá'ú-ró jíin, te ñin chaa tú tu'a, ndasa kuni-de ka'an-de amén nuu tú'un nákuatá'ú-ró-ún, chi tú jiní kuti-dé naún tu'un ká'an-ro. ¹⁷Chi róo, bueno nákuatá'ú ndíja-ró, ko inga chaa-ún, tú já'nu tu'un ini-de sá'a. ¹⁸Nákuatá'ú-rí nuu Dios, ja tiní-ga yu'u ká'an-ri vásá taká róo. ¹⁹Ko nuu tíku'ni, chi máa

ú'un-ni tu'un ja júku'un ini-ri jíin, játa'an ini-ri ka'an-ri, náva'a suni stá'an-ri nuu sáva-ga chaa, vásá já ká'an-ri uxí mil tu'un sñin yu'u. ²⁰Ñáni, ma kóo-ró nátu'un suchí lúlí jíin tú'un júku'un ini-ro. Chi sua koo-ró nátu'un suchí lúlí jíin tú'un ñáá, ko ná yíja va'a-ró jíin já jiní tuní-ro. ²¹Súan yóso núu ley: Jíin cháa ká'an sñin yu'u, te jíin sáva-ga chaa ká'an tu'un jíká, súan ka'an-ri jíin ñáyivi yá'a, ko vasa súan te ni ma kúni so'o-i tu'un ká'an-ri, áchi máa Jító'o-yo, áchi. ²²Ja yúán taká yu'u, máni tuni-ni kákuu nuu cháa tú kákandíja, nasu núu cháa kákandíja. Ko tu'un jáni-yó, tuni nuu cháa kákandíja kúu-ún, nasu núu cháa tú kákandíja. ²³Núsáa te nú taká tíku'ni ndutútú ñin-ni lugar, te taká súan ka'an sñin sñin yu'u, te yúan jakoyo chaa tú tu'a xí cháa tú kákandíja, á tú ka'an-de ja kándaa tachi-ro. ²⁴Ko nú taká-ro kájani-ró tú'un, te kivi ñin chaa tú kándíja xí ñin chaa tú tu'a, te kuni-de kuachi máa-de, sá'a taká-ro, te ndandúkú víi-dé sikí máa-de, sá'a taká-ro. ²⁵Te tu'un jáni sa'í ini añú-de kenda ndijin. Yúan-na te juku'ni jítí-de te chiñú'ún-de Dios. Te kani ndaa-de tu'un ja ncháa ndija Dios jíin-ró. ²⁶Ñáni, ja yúán nú kándutútú-ró, te ná ñin ná ñin-ró ío ñin yaa kata-ró, ío tu'un stá'an-ro, ío sñin yu'u ká'an-ro, ío tu'un sa'í ká'an ndijin-ro, ío ja násama-ró tú'un sñin yu'u. Ndí'í ná sá'a-ró jíná'an-ró náva'a skuá'nu tá'an-ró. ²⁷Te nú ío chaa káka'an sñin yu'u, ná kóo tu'un-ún ja jíin úu-de xí jíin uní-de. Ko ñin-ni-de ñin-ni-de ná ká'an. Te ñin-de ná násama-de tu'un sñin yu'u. ²⁸Te nú túu chaa

nasama tu'un ío, ná kasú-de yu'u-dé nuu kándutútú-ró-ún núsáá. Te ná ká'an máá-de ja máá-de jíin Dios. ²⁹Suni súan cháa kájani tu'un, ná ká'an uü xí uní-de, te sava-ga-de ná nándúkú víi-dé-ún. ³⁰Te nú inga cháa kánchaa-ún, a ni jini ndijin-de yakü tu'un sa'í, te cháa ni kejá'a ná kasú-de yu'u-dé. ³¹Chi taká-ro kuu kani-ró tú'un iin-ni-ró iin-ni-ró, náva'a ná kútu'a taká-ro, te ndundéé iní taká-ro. ³²Te iní añú taká cháa kájani tu'un, kájandatü nuu máá cháa kájani tu'un-ún. ³³Chi Dios, nasü Dios savaa kúu-ya, chi sua vindaá vinené sá'a-ya. Te nátu'un kásá'a-i nuu táká tikuní cháa ndoo, ³⁴súan ná kasú taká ñasí'í yu'u-ñá nuu kándutútú-ró. Chi tú permiso ka'an-ña, chi nasü ñá'nu-ga kúu-ña nátu'un ká'an ley. ³⁵Te nú kutu'a-ña iin tu'un kákuni-ña, te onde ve'le ná kaká tu'ún-ña máá yíi-ñá, chi tuká nuu kúu nú ka'an iin ñasí'í núu kándutútú-i. ³⁶Á nuu-ro jíná'an-ró ní kenda tu'un Dios, xí níni nuu máá-ni-ró ní jaá tu'un-ya náún. ³⁷Te nú iin cháa jáni iní-de ja iin cháa jáni tu'un kúu-de, xí jika Espiritu jíin-de, ná chú'un va'a iní-de, chi tiñu ni tá'ú máá Jíto'o-yo kúu tu'un cháa-ri nuu-ro. ³⁸Ko cháa tú játú'un tú'un yá'a, suni tú játú'un-yó-de. ³⁹Ñáni, ja yúan ná kuitú iní-ro káni-ró tú'un jíná'an-ró, te ma kasú-ro núu cháa ká'an sñin sñin yu'u. ⁴⁰Ko ñúkúún ná sá'a káji-ró táká tiñu jíná'an-ró.

Tu'un nachaku ndiyi

15 Ñáni, vina te kástu'ún-ri tu'un va'a nuu-ro já ní jani-ri nuu-ro saá. Chi tu'un yúan,

suni a ni kajatá'ú-ró, te suni jíin tú'un yúan ká'lin ni'in-ró, ²chi suni jíin tú'un-ún ni kakaku-ró, te nú kátjin ni'in-ró tú'un ni jani-ri nuu-ro, nú tú ní kákandíja sáni-ró. ³Chi suni tu'un kánúú já ní ni'in-rí-ún, ni nastá'an-ri nuu-ro: Ja ní jí'í Cristo ja síkí kuáchi-yó, nátu'un ká'an tutu. ⁴Te ni yuji-ya. Te ni nachaku-ya núu uní kivi nátu'un ká'an tutu. ⁵Te ni ndenda ndijin-ya núu Cefas. Te vásá ní ndenda-ya núu máá uxí uü-de. ⁶Te vásá ní ndenda-ya núu ví'í-gá u'un ciento ñani-yo ká'lin tútu-de. Te sava cháa-ún, sáni-ga káichaku-de. Te sava-de, a ni kaji'i-de. ⁷Te vásá ní ndenda-ya núu Jacobo. Te vásá núu táká apóstol. ⁸Te onde sandí'í-na, te suni ni kenda-ya núu-rí, nátu'un nuu iin suchí xánú. ⁹Chi ruu kúu cháa lúli-ga nuu táká apóstol, ja kúka nuu-rí kunání-rí apóstol, kuáchi ja ní chindikín-ri tikuní Dios. ¹⁰Te kaa-ri nátu'un ío-ri, chi súan ni jika tu'un luu ío iní Dios jíin-rí. Te tu'un luu ío iní-ya, tú ní jika sáni jíin-rí, chi sua ni sátiñu-ga-ri vásá táká máá cháa-ún. Ko nasü rúu, chi tu'un luu ío iní Dios ja jika jíin-rí-ún, ni sá'a. ¹¹Núsáá te vasa ruu xí vasa cháa-ún, súan kájani-ri tu'un, te súan kákandíja-ró. ¹²Te nú kájani-yó tú'un Cristo ja ní nachaku-ya má'nú ndíyi, te naja káka'an sava tá'an-ró já tú naún ndíyi nachaku núsáá. ¹³Chi nú tú naún ndíyi nachaku, suni tú ní náchaku Cristo núsáá. ¹⁴Te nú tú ní náchaku Cristo, kájani sáni-ri tu'un-ya, te suni kákandíja sáni-ró-yá núsáá. ¹⁵Chaa tú káka'an ndaa tu'un Dios kákuu-ri nú súan,

chi ni kaka'an-ri ja ní naschakú Dios Cristo, te nú ma náchaku ndija taká ndiyi, tú ní náschakú-ya Cristo núsáá. ¹⁶ Chi nú ma náchaku taká ndiyi, suni tú ní náchaku Cristo núsáá. ¹⁷ Te nú Cristo, tú ní náchaku-ya, kákandija sáni-ró-yá núsáá, te kándiso-ga-ro kuáchi-ró nú súan. ¹⁸ Nú súan íó, te a ni kanaa taká cha ja ní kajil'i nuu ndá'a Cristo núsáá. ¹⁹ Te nú nini máá vina-ni ja káichaku-yo, káñukuu ini-yo Cristo, cha ndá'u i kákuu-yó vásá sáva-ga cha núsáá. ²⁰ Ko vina a ni nachaku Cristo ma'nú ndiyi. Máá-yá ni nachaku xna'an-ga vásá taká ja ní kajil'i. ²¹ Chi ja sikí ñin cha, te ni cha kue'e kuu-yo. Suni súan ja sikí ñin cha, te nachaku ndiyi. ²² Chi nátu'un káji'l'i taká-i ni sá'a Adán, suni súan nachaku taká-i sá'a Cristo. ²³ Ko ná ñin ná ñin-de ndasa kándita koyo tá'an máá-de: Cristo xna'an-ga, te onde ncha Cristo, te nachaku cha káyi'i nda'a-yá. ²⁴ Yúan-na te onde sandí'i-ná te xnáa ndí'i-ya já kátá'u tñu, jíin taká ja kákuñá'nu, jíin taká ja kátíin so'o. Yúan-na te nuu máá Táa-yo Dios te nakuq'a-ya ñúu nuu tá'u-yá tiñu. ²⁵ Chi tá'u níni máá-yá tiñu onde ná kúxiukú taká ja kájito u'u-ya chíi ja'a-yá sá'a-ya. ²⁶ Te máá kué'e kuu-yo, já jito u'u yóó, chi onde sandí'i-ná te xnáa-yá-ún. ²⁷ Chi taká ndatíñu ni ki'in Dios, ni chúkú-yá chíi ja'a Cristo, te sikí já ká'an súan, ja yúan jini káji-yó já tú yí'i Dios nda'a Cristo, chi a ni chi'i Dios taká-ga ndatíñu nda'a Cristo. ²⁸ Ko nú a ni ndí'i taká ndatíñu yí'i nda'a Cristo, yúan-na te suni máá Sé'e-ún kivi-ya

ndá'a máá l'a ja ní chi'i-ya taká ndatíñu-ún nda'a-yá, náva'a máá Dios kutiin ndí'i-ya taká ndatíñu. ²⁹ Chi nú túu, te ndasa sá'a cha kájanducha sikí ndíyi. Te nú tú nachaku kuti ndíyi núsáá, naja kájanducha-dé sikí ndíyi núsáá. ³⁰ Te ruu, naja ndíta'an hora káindee ini-ri koto-ri tundó'o núsáá. ³¹ Náni, ká'an ndaa-ri, chi ja sikí róó jíná'an-ró kúu ja sátéyí-rí máá-rí nuu Jíto'o-yo Cristo Jesús, ndíta'an kivi jí'i-ri. ³² Nátu'un cha yúkú ká'an-ri. Ni kajatá'an-ri ini ñuu Éfeso jíin kiti xáan, te nú tú nachaku taká ndiyi, naun ya'u-ri ni'in-rí núsáá. Ná kée-yo ná kó'o-yó chi yuchaan kuu-yo nú súan. ³³ Ma xndá'u-ro máá-ró, chi nú kájika-ró jíin cháa ñáá, te sáchá'an-de róó, vasa va'a tiñu kásá'a-ró núu. ³⁴ Ná kóo káji iní-ro jíin tñu ndaa. Ma sá'a-ga-ro kuáchi jíná'an-ró. Chi sava-de, tú kájiní-de nuu Dios. Súan ká'an-ri náva'a ná kúka nuu-ro. ³⁵ Ko sanaa te ka'an ñin cha: Ndasá nachaku taká ndiyi, ndasa koo yiki kúñu-ún ncha jíin, achi-de. ³⁶ Ja xini ñáá kákuu-ró. Tata jakín-ro, ma náchaku kuti, onde nú tú kuu xna'an-ga. ³⁷ Te nú tata jakín-ro, nú trigo xí ingá nuni, nasu jakín-ro yukú ja kóo kúkuéé-ga, chi máá nuni víchi kúu ja jakín-ro. ³⁸ Ko Dios, já'a-ya yukú nuni-ún, ndasa ni jata'an ini máá-yá, te ná ñin ná ñin tata jíin yukú máá. ³⁹ Taká kuñu, nasu ñin-ni kuñu kúu. Ko ñin kuñu kúu ndija kuñu cha. Te inga kuñu kúu kuñu kiti, te inga kúu kuñu tiyáká, te inga kúu kuñu tisaa. ⁴⁰ Te íó yiki kúñu andívi, te íó yiki kúñu nuu ñú'un. Ko siin luu káa ja íó

andíví, te s̄in luu káa ja ío nuu ñú'un. ⁴¹Te s̄in luu káa ndikandii. Te s̄in luu káa yoo. Te s̄in luu káa tiñúú xíní, ch̄i tú iin nuu lúu kándaa tiñúú xíní-ún. ⁴²Suni súan kúu ja náchaku taká ndiyi. Jakín-ya te te'yu, naschakú-ya te ma té'yu-ga. ⁴³Jakín-ya te kuka nuu, naschakú-ya te nduu luu. Jakín-ya te koo vitá, naschakú-ya te nduu fuerza. ⁴⁴Jakín-ya te ja káa yúkú, te naschakú-ya já kí'vi ndee ándíví. Ío yiki kúñu yúkú, te ío yiki kúñu yí'i ndee ándíví. ⁴⁵Suni súan yóso núu tutú: Adán xnáñúú, ni kuu-de iin cháa ni kuv'a jíin vida cuenta ñayivi, áchí. Te Adán sandí'i-na kúu máa-yá, te náschakú-ya-í jíin Espiritu-ya. ⁴⁶Ko cháa xnáñúú, nasu cháa yí'i ndee ándíví kúu-de, chi cháa yúkú kúu-de. Yúan-na te vásá ní cháa cháa yí'i ndee ándíví. ⁴⁷Cháa xnáñúú kúu cháa nuu ñú'un, ch̄i jíin tikachá ní kuv'a-a-de. Te cháa uu, onde andíví vái-ya. ⁴⁸Taká cháa nuu ñú'un káa nátu'un máá cháa tikachá-ún. Te taká cháa onde andíví káa nátu'un máá cháa andíví-ún. ⁴⁹Te nátu'un kájito-yó ndasa ni kaa cháa tikachá-ún, suni súan koto-yó ndasa káa cháa andíví-ún. ⁵⁰Ñani, tu'un yá'a ká'an-ri, chi kuñu jíin niñí, ma kúu ni'in tá'u iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Ni ja te'yú, ma ní'in tá'u já má té'yu. ⁵¹Kuni so'o-ró ná ká'an-ri iin tu'un sa'í jíin-ró. Nasu taká-yo kusú-yo, ko taká-yo, nasama-yó. ⁵²Ja iin nú núu-ni, nátu'un iin nakuaní-ni-yó, nuu ndí'i-na nde'e clarín. Ch̄i nde'e clarín, te nachaku taká ndiyi, te ma té'yu-ga. Te yóo, ch̄i nasama-yó. ⁵³Ch̄i ja te'yú yá'a,

kánúu núku'un ja tuká te'yu. Te ja kúu yá'a, kánúu núku'un ja tuká kuu kuti. ⁵⁴Te nú ja te'yú yá'a, nuku'un ja tuká te'yu, te ja kúu yá'a, nuku'un ja tuká kuu, yúan-na te skíkuu ja ká'an tu'un yóso núu tutú: Ni kundéé-yá ni ja'ni-yá kue'e kuu-yo. ⁵⁵Róo kue'e kuu-yo, ndasa kundéé-ró jíin-rí. Róo kue'e kuu-yo, ndasa tuu-ró rúu. Achí. ⁵⁶Ch̄i iñu ku'e kuu-yo kúu kuachi. Te fuerza kuachi kúu ley. ⁵⁷Ko ná kúta'u-yo núu Dios ja já'a-ya fuerza kundéé-yó sá'a Jito'o-yo Jesucristo. ⁵⁸Ñani máni, ja yúan ná kuñi ni'in-ró, ma náyu'u-ro. Nene ná xndeá-ga-ro jíin tiñu kuní máá Jito'o-yo. Ch̄i a kájiní-ro já tú kásatiñu sáni-ró núu máá Jito'o-yo.

Sikí já kakín-i xu'un kuátíñu

16 Sikí xú'un kájakin-ro já kuátíñu ñayivi ndoo, suni ná sá'a-ró nátu'un ni tá'ú-rí tiñu nuu tíku'ni ndañuu Galacia. ²Ndita'an kivi iin semana, ná iin ná iin-ró vé'e-ró chíva'a s̄in-ró yakú najjín, ndasa ni jatú'un-ya ní'in-ro, náva'a nú ni jaá-ri te tú níni kakín-ro. ³Te nú ni jaá-ri, te koo cháa kaji máa-ró kuá'a-ró credencial nuu-dé, te táji-rí-de onde ñuu Jerusalén kinchaka-de yakú ja kakín-ro-ún. ⁴Te nú kee cuenta ja súni ki'in-ri, te kinglyo-de jíin-rí.

Consejo jíin sá'an kúta'u

⁵Te jaá-ri nuu-ro, te nú ni ja'an-ri ñuu Macedonia ch̄i ichi ñuu Macedonia ja'a-ri jaá-ri. ⁶Ch̄i sanaa te kendo-ri jíin-ró, xí sjá'a-ri viko vjín, náva'a chu'un íchí-ró rúu nú ndénu kuní-ri ki'in-ri. ⁷Ch̄i vina tú

kuní-ri ja ká'an-ri jíin-ró te ja'a-ni-ri ki'in-ri, chi núkuu iní-ri kendo-ri jíin-ró yakú kivi, te nú kua'a máá Jító'o-yo tú'un. ⁸Ko kendo-ri iní nuu Éfeso, onde ja kivi Pentecostés. ⁹Chi bueno ni nuña iin yuxé'é kivi-ri sátiñu va'a-ri. Ko kua'a cháa kájasu ichi ío. ¹⁰Te nú ni ja Timoteo, te koto va'a-ró-de, ma síyú'ú-ro-dé, chi tiñu máá Jító'o-yo sá'a-de nátu'un sá'a-ri. ¹¹Ni iin-ró ma sájá'a iní-ro nuu-dé núsáá, chi sua vindáa vinené ná náchu'un íchí-ró-de náva'a ná ncháa-de nuu-rí, chi kundatu-ri-de jíin ñaní-yo. ¹²Te cuenta ñani-yo Apolos, xaan ní ka'an ni'in-ri jíin-de ja ná jáa-de nuu-ro jíin ñaní-yo. Ko ni iin modo tú ní játa'an iní-ya jáa-de vina. Ko ja ná'in-de, nú ná núña-de. ¹³Koo ndito iní-ro jíná'an-ró. Kuiñi ni'in-ró jíin tú'un kákandíja-ró. Cuenta chaa téyíí sátiñu-ró, te ná koo fuerza iní-ro. ¹⁴Jíin tú'un kúndá'ú iní tá'an sá'a-ró táká tiñu. ¹⁵Ñáni, a kájiní-ro já vé'e Estéfanos ni kákandíja xna'an-ga iní nuu Acaya, te bueno

kákutéñu-i kájatíñu-i nuu ñáyivi ndóo. ¹⁶Te ká'an ni'in-ri jíin-ró já ná kivi-ró chíi nda'a ñáyivi kásá'a súan, jíin nuu táká ñáyivi káchindéé tá'an jíin-ró, jíin ñáyivi kásátiñu jíin-ró. ¹⁷Kúsi iní-ri ja ní chaa Estéfanos jíin Fortunato jíin Acaico, chi chaa-ún kákuu yunúu-ro já tú ní ká'jin presente-ro. ¹⁸Chi ni ndundéé iní añu-ri jíin iní añu-ro ní kasá'a-de. Ná kuátú'ún-ró cháa káa súan. ¹⁹Sándéé iní-ro, áchí tiku'ni ká'io ndañu Asia. Aquila, jíin Priscila, jíin tíku'ni náta'ka iní ve'e-de, onde jíin máá Jító'o-yo káka'an ni'in-de ja ná sándéé iní-ro. ²⁰Sándéé iní-ro, áchí taká ñani-yo. Te titú ndoo tá'an-ró nú káka'an jítá'an-ró. ²¹Yal'á kúu tu'un ndéé iní, ni chaa máa-rí Pablo jíin ndá'a-rí. ²²Nú ío iin chaa ja ná tú kúmani-dé jíin Jító'o-yo Jesucristo, ná náa-dé. Ña'an-ní Táta. ²³Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jíin-ró jíná'an-ró. ²⁴Kúndá'ú iní-ri taká-ro sá'a Cristo Jesús. Súan ná koo. Amén.